

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

HR **PEN** **FER**

Osnove Ubuntu Linuxa

Zagreb, 11. rujna 2014.

Kata Banožić

Sadržaj

- Povijest Linux / Ubuntu
- Instalacija / Live USB
- Sučelje i postavke
- Aplikacije
- Ubuntu Software Center
- Terminal

Uvod

- Linux, Linus Torvalds
- GNU , Richard Stallman
- GPL
- Ubuntu, Debian, openSUSE, Arch, Mint, Fedora, Slackware, Gentoo, CentOS, Mageia ...
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Linux_distributions

Ubuntu

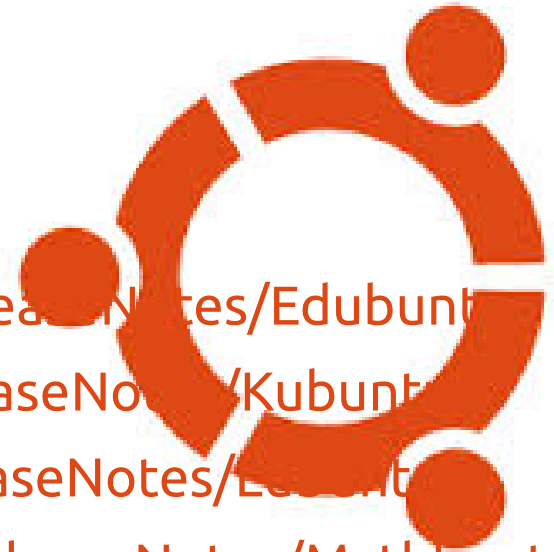
- Temeljen na Debianu
- Canonical
- Unity
- Release 2 puta godišnje, LTS svako dvije godine
- 20. izdanje Trusty Tahr Ubuntu 14.04

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Ubuntu_releases
<https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes>

www.ubuntu.com/phone/features
www.ubuntu.com/tablet

Službeni “okusi”

- Edubuntu <https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/Edubuntu>
- Kubuntu <https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/Kubuntu>
- Lubuntu <https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/Lubuntu>
- Mythbuntu <https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/Mythbuntu>
- Ubuntu GNOME
<https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/UbuntuGNOME>
- Ubuntu Kylin <https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/Kylin>
- Ubuntu Studio
<https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/UbuntuStudio>
- Xubuntu <https://wiki.ubuntu.com/TrustyTahr/ReleaseNotes/Xubuntu>

Instalacija

- ISO download

<http://www.ubuntu.com/download/desktop>

- Stvaranje bootabilnog USB-a

<http://www.ubuntu.com/download/desktop/create-a-usb-stick-on-ubuntu>

<http://www.pendrivelinux.com/universal-usb-installer-easy-as-1-2-3/>

- Instalacija Ubuntu

<http://www.ubuntu.com/download/desktop/install-ubuntu-desktop>

Dokumentacija

- www.help.ubuntu.com
- <http://askubuntu.com/>
- <http://community.ubuntu.com/contribute/documentation/>

Unity

- Lijeva traka – Launcher
- Gornja traka – aplikacijski izbornik, indikatori (mreža, kalendar, postavke, zvuk, gašenje...)
- Dash – pokretač aplikacija, pretraživanje (Start tipka u Linuxu je Super)
- Tražilica, lenses, filter
Naglasak je na tipkovničkom unosu
- Druge okoline: Gnome, KDE, LXDE, DWM...

Aplikacije

- Firefox – Internet preglednik
- LibreOffice – uredski paket
- Thunderbird – elektronička pošta
- Shotwell – organizator fotografija
- Empathy – online messenger
- Rythmbox – glazba, internet radio
- Gedit – jednostavno uređivanje teksta
- Image Viewer – pregled fotografija
- Brasero – CD/DVD prženje
- Video – pregled video sadržaja

Alati

- Nautilus – upravitelj datotekama
- Screenshot
- Calculator
- Disks
- Disk usage analyzer
- System monitor
- System settings

Ubuntu Software Center

- Trgovina aplikacija
- Instalacija aplikacija
- Nadogradnje
- Informacije o aplikaciji, ocjene i recenzije
- Web: <https://apps.ubuntu.com/>
- Repozitoriji – službeni, neslužbeni

Preporučene aplikacije

- Chromium – Internet preglednik
- Evolution – elektronička pošta
- Pidgin – online messenger
- Skype – pozivi
- GIMP – uređivač slika
- Inkscape – vektorske grafike
- VLC - video
- Audacity – uređivač zvuka
- Blender – 3D modeliranje
- OpenShot – uređivanje videa
- Kicad – crtanje shema
- Wine – pokretanje Windows aplikacija
- Croatian dictionary for myspell – spellcheck
- Ubuntu restricted extras – podrška za popularne non-free formate

Postavke – system settings

- Tipkovničke kratice
- Radne površine – Workspaces
- Online accounts
- Backup
- Software & Updates – repozitoriji, dodavanje izvora
Dodatni driveri - po defaultu se ne instaliraju proprietary driveri
<http://askubuntu.com/questions/459542/missing-canonical-partners-and-independent-repositories-in-ubuntu-14-04>
- Display, Keyboard, Network, Time, Details...

Struktura sustava

- / korijenska mapa - root
- /home/* osobne mape korisnika (~)
- /dev mapirani uređaji
- /etc postavke sustava
- /usr instalirane aplikacije
- /media vanjska spremišta podataka
- /tmp privremena mapa, čisti se kod svakog podizanja sustava

Struktura sustava

- Sve je datoteka
- Svaki korisnik ima svoj home
- Korisnici – regularni, root, service
- Root :
korisnik s najvišim ovlastima
korijenska mapa /
home datoteka svakog korisnika ~
- Ownership & permissions

GUI vs. CLI

- Graphic user interface / Comand line interface
- Komandna linija ili terminal
 - fleksibilnije
 - više opcija
 - kraće i brže
- GUI
 - user-friendly
 - navigacija mišem – drag&drop, scroll...
 - nije potrebno pamtiti naredbe

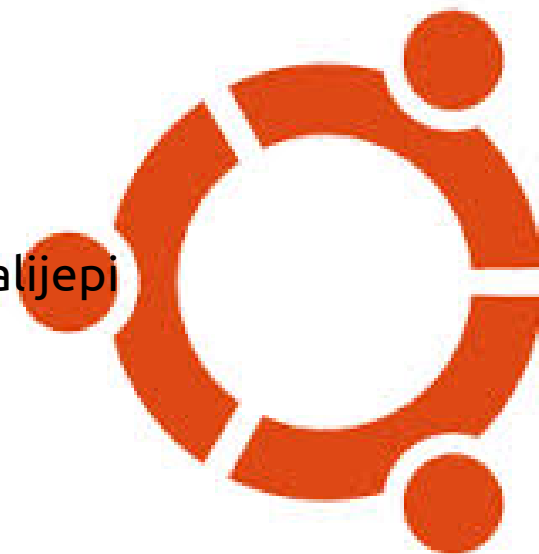
Terminal

- Pokretanje Ctrl + Alt + T
(Dash → Terminal)
- sve naredbe imaju opciju --help
(ili man "naredba")
- user@računalo : putanja do trenutnog direktorija
`ubuntu@ubuntu:~$`
ako se korisnik nalazi u home direktoriju putanja je ~
\$ je za običnog korisnika
je ako je korisnik root
- jednostavno spremanje izlaza naredbe u datoteku ili
ulančavanje naredbi – skripte

Naredbe

- Sintaksa: <naredba> <opcije> <putanja>
 - Za kopiranje unutar konzole Ctrl + Shift + V ili desni klik zalijepi
- pwd - trenutni direktorij “.”
- cd - navigacija po direktorijima
- ls - izlistavanje sadržaja
- rm - brisanje
- mv - premještanje i preimenovanje
- mkdir - novi direktorij
- rmdir - brisanje direktorija
- cp - kopiranje
- history - prikazuje povijest naredbi (Up tipka za listanje naredbi)
- clear - čisti ekran

Naredbe

`sudo` - "Run as Administrator"

`chmod` - promjena prava

`chown` - promjena vlasnika

`chgrp` - promjena grupe

`apt-get install` - instaliranje aplikacija

`apt-get update` - ažurira listu repozitorija

`apt-get upgrade` - provjerava da li u repozitoriju ima novijih inačica

`top` - procesi i zauzeće memorije

`ifconfig` - konfiguracije mrežnih kartica

`free` - zauzeće memorije

Naredbe

cat - prikaz tekstualnih datoteka

less - prikaz sadržaja

find - traženje datoteke

sort -sortiranje

uniq - jedinstveni redak

grep - traženje stringova u fileu

- “>” mijenja izlaz naredbe npr. sprema u datoteku
- “>>” ne prepíše datoteku nego doda na kraj
- “|” - pipe - ulančavanje naredbi
- Ctrl + D ili exit - logout
- http://wiki.open.hr/wiki/Linux_CLI_naredbe

Hvala na pažnji!

